

Gymnasier: Grisen bliver ikke federe af at blive vejjet

Af Birgitte Vedersø, næstformand i Gymnasieskolernes Rektorforening og rektor på Gefion Gymnasium

I disse dage springer studenterne ud, og deres resultater følges med stor interesse. En komplet ranking over gymnasiernes karaktergennemsnit 2010 optog i sidste uge samtlige aviser i flere dage. I betragtning af at gymnasiernes karaktergennemsnit har været offentligt tilgængelige i flere år, var opmærksomheden overraskende. Og det var formentlig også kun fordi, undervisningsministeren kommenterede listen, at det blev så interessant. Undervisningsministeren sagde nemlig i den forbindelse, at listen kunne og skulle bruges til, at de dårlige gymnasier skulle tage sig sammen og lære af de gode gymnasier. De dårlige forstået som dem med lavere gennemsnit og de gode som dem i den anden ende af skalaen. Allerede på dette tidlige tidspunkt hopper kæden af for ministeren. For man kan ikke med nogen fornuft sige, at karaktergennemsnittet på en skole er et fuldstændigt billede af, hvor god eller dårlig en skole er. Andre forhold end skolens og lærernes formåen har stor indflydelse på, hvordan en elev klarer sig igennem uddannelsessystemet.

Ranking godt hvis det bruges rigtigt

Ranking er et godt instrument, hvis man bruger det rigtigt. Men uanset om man taler om ranking, benchmarking, best practice eller – på helt almindeligt dansk - sammenligning, så forudsætter det et nogenlunde alt-andet-lige udgangspunkt. En slags nulstilling af forudsætninger, kan man sige. Ellers kan man ikke forstå årsagssammenhængen, når resultatet foreligger. Og det er netop problemet med den ranking, som blev præsenteret og kommenteret af Undervisningsministeriet. Der er ingen nulstilling af forudsætninger. Man har uden at blinke sammenlignet skoler, hvis typiske elev har akademikerforældre (og går i klasse med andre akademikerbørn), med skoler, hvis elever kommer fra en uddannelsesfremmed familie (og som går i klasse med elever fra samme baggrund).

Det svarer til, at man sætter et kapløb op mellem to mennesker, hvor den ene har 50 kilo oppakning på ryggen. Og når hans modstander uden oppakning så kommer først i mål, bliver han udråbt til suveræn vinder og et eksempel til efterfølgelse. Men hvem af de to, der havde fået den bedste træning og opnået det bedste resultat i forhold til udgangspunktet, kan man ikke vide. Hvis vi ville vide noget om det, måtte vi først korrigere for de 50 kilo.

Det samme gør sig gældende, når man vil sammenligne gymnasiers formåen.

Forskellige forudsætninger giver forskellige resultater

Billedligt talt har gymnasieelever også noget forskelligt med i bagagen – hvilket i langt de fleste tilfælde allerede kan aflæses i det eksamensresultat, de kommer med fra folkeskolens afgangseksamen. Det kræver ikke en doktorafhandling at forstå, at det er nemmere at komme igennem gymnasiet, hvis man kan få hjælp til lektierne hjemme – og at det er nemmere at komme igennem gymnasiet, hvis der i hjemmet er en naturlighed omkring det at få en studentereksamen.

Mit eget gymnasium, Gefion Gymnasium, er et godt eksempel. Gefion Gymnasium har eksisteret siden august 2010 og er en sammenlægning af de to tidligere gymnasier Østre Borgerdyd med velstillede middelklassebørn som elevgrundlag og Metropolanskolen med et rekrutteringsgrundlag i socialklasser, der ligger langt under. De to skoler scorede i ministerens ranking fra juni 2010 ikke overraskende meget forskelligt: Den ene i top 5 og den anden i den nederste tiendedel. Klasserne fra de to gymnasier har nu i et år gået på samme gymnasium. Alle elever har haft lærere fra begge de tidligere skoler, og ifølge undervisningsministerens logik om, at det er skolerne og lærerne, der gør forskellen, skulle eleverne derfor nu være karaktermæssigt på niveau. Og det er ikke tilfældet. De foreløbige resultater for studenterne 2011 viser, at de tidligere Østre Borgerdyd-elever, altså dem fra de velstillede hjem, ligger omkring et helt karakterpoint højere end de tidligere Metropolitanelever.

Skaber ranking mere innovation?

Det skal selvsagt ikke være gymnasiernes forfængelighed, der afgør, om man skal offentliggøre karakterer - og lave uddannelsespolitik på baggrund af resultatet - eller ej. Det, der skal være afgørende er, om vi får bedre studenter af det. Og gør vi det? Ikke hvis vi kun får ukorrigerede ranglister, fordi de ikke fortæller os noget brugbart. Men hvad så med en rangordning, der tager højde for elevernes forskellige forudsætninger? Jo, hvis det udløser en seriøs diskussion vil det uden tvivl være interessant at se, hvilke skoler, der løfter mest, så man kan lære af dem. Men hvis gymnasier ensidigt bliver bedømt og belønnet på høje karakterer, så vil systemerne efterhånden indrette sig derefter og ensidigt fokusere på de dele af undervisningen, som viser sig på karaktergennemsnittet. Og de færdigheder er – heldigvis - ikke det eneste, de unge får i gymnasiet i dag. Gymnasiets formål er dobbelt: At være studieforberegende og almindendannende. Det studieforberegende måler karaktergennemsnittet i fornuftig grad på, men det almindendannende handler om meget mere end karakterer. Man kunne måske også kalde det refleksion over den proces, man er i gang med, når man tager en uddannelse – udvikling og modning. Det sker i undervisningen, men det kan også ske i alt det, gymnasiet også er: Fællesskabet. Studieturen. Den teaterforestilling, en gruppe elever sætter op. Når det faglige pludselig betyder en personlig erkendelse, en aha-oplevelse. Måske er det lige præcis det, der slår stort ud i

forhold til de innovative og kreative kræfter, vi skal leve af i fremtiden. Så har vi råd til at undvære dannelsen som en del af en studentereksamen? Har vi råd til at begynde at lave skoler som i Kina og Singapore, som har ensidigt fokus på mere tekniske og udenadslærte kompetencer, som egner sig til at blive målt på en karakterskala? Det mener jeg ikke, vi har.